

УДК 378.1

Андрій Третяк

ЯКІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Стрімкі зміни економічної, політичної, правової, соціо-культурної сфер життя світового суспільства, зумовлені процесами демократизації, глобалізації, інтеграції та інформатизації, формування єдиного ринку праці викликають необхідність переосмислення й оновлення національних систем освіти як визначального фактора соціально-економічного прогресу, збереження національної ідентифікації суспільства, забезпечення конкурентоспроможності країни у світовому просторі.

Поряд зі здоров'ям і добробутом, освіту у світовому суспільстві визнано одним із головних чинників якості життя людини. Саме тому забезпечення якості освіти є одним із пріоритетних напрямів освітньої політики в розвинених країнах світу і предметом уваги та дискусії фахівців різних спеціальностей.

Питання якості освіти в даний час пов'язують із розвитком нової інформаційної цивілізації, де випереджальний розвиток якісного середовища для людини, суспільного інтелекту та системи освіти стає вирішальним чинником просування людства [16]. Як зазначають учені, “у високотехнологічному інформаційному суспільстві якість освіти є ключовим аргументом у забезпеченні такого рівня життєвої та професійної компетентності людини, який би задовольняв потреби людського розвитку, а також потреби суспільства і держави у соціально активних громадянах і висококваліфікованих фахівцях”. А тому головною тенденцією суспільного поступу в ХХІ столітті є спрямованість освітньої політики більшості країн на забезпечення якості освіти, створення необхідних умов для рівного доступу до нього, незалежно від соціально-економічного статусу сім'ї, географії її проживання, національної чи релігійної приналежності дитини, інших соціальних факторів, які впливають на задоволення життєво необхідних потреб людини та покращення якості його життя” [13, с. 9, 11-12].

Мета статті – систематизація інформації про поняття “якість педагогічної освіти” з точки зору різних вітчизняних учених, які досліджували цю проблему; виділення найбільш оптимального визначення поняття “якість педагогічної освіти” для формування уявлення про шляхи забезпечення якості освітньої діяльності у вищих навчальних закладах.

Завдання статті: показати актуальність вирішення даного питання, розкрити поняття “якість освіти” з точки зору різних вітчизняних

учених, які досліджували цю проблему, систематизувати цю інформацію, виділити і сформулювати найбільш оптимальні, на нашу думку, визначення понять: якість освіти, якість освітнього процесу, якість педагогічної освіти, забезпечення якості педагогічної освіти.

Аналіз наукової літератури свідчить про зростання у пострадянському просторі уваги дослідників до проблеми якості освіти, різні аспекти якого розкриті у фундаментальних працях Д. Матроса, Д. Полева і Н. Мельникової, М. Поташника, С. Шишова, дисертаціях В. Вікторова, О. Іванової, І. Шимків, публікаціях О. Величко і С. Пінчука, В. Вікторова, Б. Жебровського, М. Згуровського та ін. Питання забезпечення й оцінювання якості вищої освіти розкриті у дисертаційних роботах О. Бурлакової, Є. Володимирської, С. Григанської, І. Потая, В. Ткача, Т. Хоруженко, публікації Л. Кайдалова, О. Міхно, Ю. Фролова та ін.

Проведений аналіз джерел дозволив виявити різні уявлення вчених про сутність поняття “якість освіти” та шляхи забезпечення якості освітньої діяльності у вищих навчальних закладах.

Так, І. Булах тлумачить якість освіти як сукупність властивостей і характеристик освітнього процесу, які надають йому здатність формувати такий рівень професійної компетентності особи, який задовольняє його потреби, потреби суспільства і держави як сьогодні, так і в майбутньому [2]. Основні властивості та характеристики освітнього процесу, які визначають його якість, подані у вигляді діаграми, запропонованої одним із провідних у світі фахівців у галузі оцінки якості освіти К. Ісікава (рис. 1).

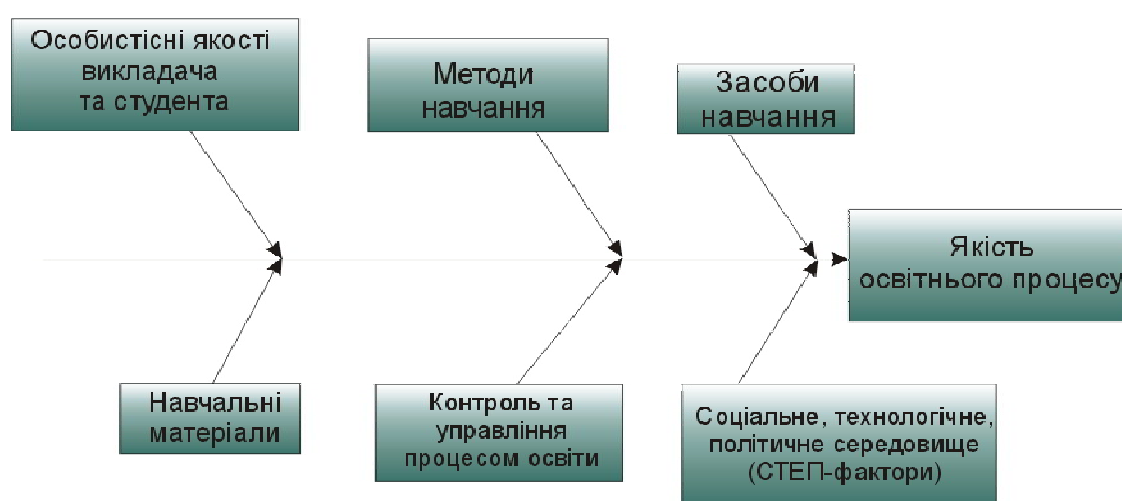

Рис 1. Діаграма освітнього процесу К. Ісікави [9]

С. Шишов і В. Кальней розглядають якість освіти як соціальну категорію, яка встановлює стан і результативність процесу освіти в суспільстві, її відповідність потребам і очікуванням суспільства в розви-

тку і формуванні громадянської, побутових і професійних компетентностей громадян [21, с. 171-172]. Подібне тлумачення терміна “якість освіти” пропонує і Ю. Романенко [15].

М. Поташник розуміє якість освіти як результат процесуальної сторони освіти і сукупність компетенцій випускників, які надають їм здатність адаптуватися до соціального й економічного середовища, задовольняти зумовлені потреби [14, с. 224-226]. За кінцевим результатом, як певний рівень знань і вмінь розумового, фізичного та морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілями навчання і виховання, пропонують визначати якість освіти і Ю. Дорошенко і П. Ротаєнко [7, с. 10]. Цей підхід підтримує і В. Трайнев, розглядаючи якість освіти як “рівень знань і вмінь, розумового, морального і фізичного розвитку, якого досягають ті, кого навчають, на певному етапі відповідно до запланованих цілей; ступінь задоволення надій різних учасників процесу освіти від освітніх послуг, які надають навчальні заклади” [17, с. 50].

На думку Г. Цехмістрової, якість освіти визначається ступенем досягнення поставленої мети, тобто вона пов’язана з діями і результатами, при цьому еталоном оцінювання якості є дотримання вимог державних стандартів відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня фахівців [19, с. 3].

За визначенням Т. Хорунженко, якість освіти є “основою розвитку особистості, суспільства, держави і нації, провідною умовою довіри і сумісності як освітніх, так і соціальних світових систем”, як психолого-педагогічна категорія “якість освіти відображає ступінь відповідності сукупності властивостей освітнього процесу і його результату певним нормам (стандартам) освіти” [18, с. 3, 7, 15]. Результативною категорією якості освіти автор називає якість підготовки фахівців, яка проявляється у певному комплексі компетенцій, які характеризують здатність випускників вищого навчального закладу ефективно здійснювати професійну діяльність у сучасних соціально-економічних умовах [18, с. 3, 7]. За твердженням Т. Хорунженко, забезпечити належну якість освіти випускників можна за умови налагодження системи управління, яка передбачає організацію безперервного процесу впливу суб’єкта управління на його об’єкт і відповідну координацію їхньої спільної діяльності [18, с. 15].

Подібні погляди щодо сутності якості освіти розкриває у своєму дослідженні О. Бурлакова, яка зазначає, що обґрунтування й актуалізація поняття якості вищої освіти пов’язані зі створенням державних стандартів і визначенням процедур розрахунків індикаторів якості, які об’єктивно від-

творюють збалансовану відповідність процесу, результату і самої освітньої системи цілям, потребам і соціальним нормам, встановленим державою вимогам до освітньо-кваліфікаційних рівнів [3, с. 11].

О. Бурлакова називає якість “невід’ємною складовою потенціалу вищої освіти, яка має міжнародне визнання і закладається в основу визнаних стратегій перспективного розвитку вищої освіти не лише як філософська, а також і як політична категорія” [3, с. 11]. Досліджуючи проблему відтворення вищої освіти України в Європейському освітньому просторі, дослідниця робить висновок, що в ряді авторитетних міжнародних документів, таких як Лісабонська конвенція, Сорбоннська декларація, Болонська угода, у рішеннях Всесвітньої конференції ЮНЕСКО й інших, які визначають пріоритетні напрями розвитку вищої освіти в міжнародному масштабі, значення цієї категорії пов’язують не лише з навчальними досягненнями та навичками студентів, професійною майстерністю професорів, якістю дидактичного матеріалу та методичного забезпечення, але і з якістю роботи всієї системи вищої освіти в цілому [3].

С. Григанська також підтверджує думку про те, що якість вищої освіти традиційно пов’язують зі змістом і формою навчального процесу, що, як правило, зумовлено кваліфікацією і досвідом викладачів. Але, як констатує дослідниця, швидкоплинність змін, які відбуваються у світі, змушує переглянути усталені погляди. Дисертаційне дослідження С. Григанської доводить, що для визначення якості освітньої послуги в системі вищої освіти існують такі показники: 1) чисельність працівників, зокрема штатних і позаштатних, вищого навчального закладу; 2) освітній ценз викладачів, зокрема викладачів, які мають науковий ступінь доктора і кандидата наук за профілем відповідної спеціальності; 3) успішність студентів, зокрема відсоток відсіву студентів і атестованих на “добре” і “відмінно”; 4) кількість студентів, які отримали диплом із відзнакою; 5) кількість одиниць обладнання та науково-методичної допомоги (наприклад, комп’ютерів і підручників); 6) кількість студентів, які продовжили навчання у вищому навчальному закладі за фахом; 7) кількість студентів, які працюють або знайшли роботу за фахом після закінчення даного вищого навчального закладу; 8) кількість студентів, які брали участь у міжнародних, всеукраїнських та обласних олімпіадах за фахом [6, с. 16].

Особистісно орієнтоване тлумачення феномена якості освіти спостерігаємо в О. Мармази, на думку якого, якість освіти – це “сукупність якостей особи, яка відображає його професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і зумовлює здатність

задовольняти як особисті духовні, матеріальні потреби, так і потреби суспільства” [12, с. 116].

В. Бадер і А. Андрющук розкривають сутність якості освіти з позиції діяльнісного підходу як ступінь відповідності результатів розвитку студентів наприкінці вікового періоду можливостям для розвитку, які містяться в культурі. З цієї ж позиції інтегральний критерій якості професійної освіти вчені визначають як рівень здатності людини до самореалізації у трудовій діяльності. На їх думку, “цей інтегральний критерій буде визначатися як синтез інших критеріїв рівня здатності студента до різних видів діяльності: професійної, інноваційної, і до саморозвитку” [1].

Згідно з оригінальною позицією С. Яблочнікова, якість освіти є ймовірністю того, “що існуючі на певний момент часу запити і вимоги всієї сукупності споживачів освітніх послуг, наявних освітніх стандартів, норм і учасників освітніх процесів будуть забезпечені відповідними рівнями їх результативних параметрів, їх ходу та розвитку, саморозвитку й управління ними” [22, с. 229].

Розглядаючи якість освітнього процесу як комплекс характеристик, які визначають послідовність і ефективне формування компетентності та професійної свідомості, Є. Коротков виділяє три групи характеристик: якість потенціалу досягнення мети освіти, якість процесу формування професіоналізму, якість результату освіти. За словами дослідника, саме “якість потенціалу освіти виражається в таких характеристиках, як якість мети освіти, якість освітнього стандарту, якість матеріально-технічної бази освітнього процесу, якість професорсько-викладацького складу, якість абітурієнтів, якість інформаційно-методичної бази” [10, с. 77]. При цьому якість процесу формування професіоналізму, на думку дослідника, проявляється в якості технології освіти, контролю над освітніми процесами, мотивації викладацького складу та спрямованості на творчість і ефективність педагогічної роботи, якості ставлення студентів до самої освіти, інтенсивності освітнього процесу, управління освітою, якості методів презентації знань [10, с. 78].

Погляди Є. Короткова співзвучні з позицією О. Ляшенко, яка визначає “якість освіти” як багатовимірне методологічне поняття, яке “відображає життя – соціальні, економічні, політичні, педагогічні, демографічні й інші життєво важливі для розвитку людини сторони життя”, і як системний об’єкт, який “характеризують якість мети, якість педагогічного процесу і якість результату” [11, с. 6]. За словами дослідниці, якість мети освіти на законодавчому рівні визначено Національною доктриною розвитку освіти, а якість результату – державними стандартами [11]. О. Ляшенко зазначає, що як політична категорія якість освіти втілює в собі завдання

освітньої політики держави на певному етапі її розвитку, основні шляхи розвитку національної системи освіти в контексті світових тенденцій; як соціальна категорія вона відображає суспільні висоти освіченості, спільні цілі освіти, нормативно закріплені в державних стандартах; як категорія управління вона визначає методи впливу на показники функціонування освітньої системи, обирає шляхи змін і розвитку; як педагогічна категорія вона поєднує сутність поняття освіти, процедури діагностування, аналіз явищ і властивостей суб'єктів освітнього процесу [11, с. 10].

Інші фахівці також викладають позиції щодо інтегративного підходу до визначення поняття “якість освіти”. Так, Б. Жебровський зазначає, що якість освіти – це таке динамічне й інтегративне утворення, сукупні властивості якого здатні задовольняти споживачів, їх постійно зростаючі вимоги і потреби. Його структурними компонентами є: задоволеність суб'єктів освіти результатами навчально-виховного процесу, якість освітніх програм, високий рівень кваліфікації науково-педагогічних кадрів, залучення навчального закладу до інноваційної діяльності, сучасні матеріально-технічні ресурси, установки державно-громадського управління [8]. У педагогічній теорії Т. Довженка і Т. Шамова йде мова про таку інтегральну модель навчального процесу, в якій якість освіти детерміновано одночасно змістом навчання, особистістю вчителя, його індивідуальністю, а також умовами, які необхідні для забезпечення якості навчально-виховного процесу [20]. Б. Гершунський розглядає якість освіти як комплексне утворення, показниками якого є грамотність, освіченість, професійна компетентність, культура і менталітет [5].

Важливим для розкриття сутності якості вищої освіти є і врахування багатозначності тлумачення поняття “якість”. Так, наприклад, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови сутність якості розкрита в чотирьох перспективах: 1) якість як внутрішня значеність предмета, яка представляє специфіку, що відрізняє його від всіх інших, 2) якість як ступінь вартості, цінності, придатності чого-небудь для його використання за призначенням; 3) якість як та чи інша характерна ознака, властивість, риса кого-небудь, чого-небудь; 4) якість як сукупність характеристик продукції або послуг щодо її здатності задовольнити встановлені та передбачені потреби [4].

Отже, результати проведеного аналізу дозволяють констатувати, що якість освіти – це багатопланова категорія, яка не має сьогодні однозначного загальноприйнятого трактування. Існують різні підходи як для визначення самої якості освіти, так і до процесу його забезпечення: соціальний (Ю. Романенко, С. Шишов і В. Кальней), процесуальний (І. Булах),

результативний (Ю. Дорошенко і П. Ротаєнко, М. Поташник), особистісно-орієнтований (Є. Володимирська, О. Мармазов), діяльнісний (В. Бадер і А. Андрющук), імовірнісний (С. Яблочников), інтегративний (О. Ляшенко, Т. Довженко і Т. Шамова) й ін.

Узагальнюючи погляди фахівців із проблем якості освіти, ми пропонуємо таке тлумачення важливих для подальшого розгляду предмета нашого дослідження понять: якість освіти – це результат освітнього процесу, який відображає ступінь відповідності рівня компетентності особистості потребам самої особистості, а також вимогам суспільства і держави; якість освітнього процесу – це сукупність властивостей і характеристик освітнього процесу, які надають йому здатність формувати такий рівень професійної компетентності особи, який задовольняє його потреби, потреби суспільства і держави; якість педагогічної освіти – це результат професійної підготовки, який відображає ступінь відповідності рівня компетентності майбутнього педагога вимогам суспільства і держави до професійної педагогічної діяльності; забезпечення якості педагогічної освіти – це процес реалізації сукупності заходів, необхідних для досягнення відповідного вимогам суспільства і держави результату професійної підготовки майбутніх педагогів.

Подальші дослідження передбачають проведення вузько спрямованого дослідження щодо забезпечення якості методичної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання.

Посилання:

1. *Бадер, В. І.* Проблеми забезпечення якості підготовки фахівців у вищих навчальних закладах України / *В. І. Бадер, А. О. Андрющук* // Е-журнал “Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку”. — 2009. — № 2. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://intellect-invest.org.ua/pedagog/editions/emagazine/pedagogical/science/arhiv/pn/n2/2009/st/10/>.
2. *Булах, І. Є.* Створюємо якісний тест : навчальний посібник / *І. Є. Булах, М. Р. Мруга*. — Київ : Майстер-клас, 2006. — 160 с.
3. *Бурлакова, О. О.* Відтворення вищої освіти України у європейському освітньому просторі : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філософських наук зі спец. 09.00.10 — філософія освіти / *Бурлакова Ольга Олександрівна*. — Київ, 2007. — 20 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. и гол. ред. *В. Т. Бусел*. — К. ; Ірпінь : ПТФ “Перун”, 2003. — 144 с.
5. *Гершунский, Б. С.* Философия образования для 21 века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / *Б. С. Гершунский*. — М. : Совершенство, 1998. — 605 с.
6. *Григанська, С. В.* Державне регулювання системи вищої освіти в Україні : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. наук зі спец. 25.00.02 — механізми державного управління / *Григанська Світлана Василівна*. — Запоріжжя, 2008. — 24 с.
7. *Дорошенко, Ю. О.* Достовірність комп’ютерного тестування : навчально-методичний посібник / *Ю. О. Дорошенко, П. А. Ротаєнко*. — К. : Педагогічна думка, 2007. — 176 с.

8. Жебровський, Б. Якість шкільної освіти: теорія і практика. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/368/>
9. Исикава, К. Японские методы управления качеством / К. Исикава. — М. : Экономика, 1988. — 216 с.
10. Коротков, Э. М. Управление качеством образования : учеб. пособие для вузов / Э. М. Коротков. — М. : Мир, 2006. — 320 с.
11. Ляшенко, О. І. Якість освіти як основа функціонування і розвитку сучасних систем освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. — 2005. — № 1 (46). — С. 5—12.
12. Мармаза, О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом : навчально-методичний посібник / Мармаза Олександра Іванівна. — Харків : Основа, 2004. — 240 с.
13. Моніторинг якості освіти: світові досягнення і українські перспективи / за заг. ред. Є. І. Локшиної. — К. : К.І.С., 2004. — 128 с.
14. Поташиник, М. М. Управление качеством образования / М. М. Поташиник, Е. А. Ямбург, Д. Ш. Матрос. — М. : Педагогическое общество, 2000. — 448 с.
15. Романенко, Ю. Моніторинг якості знань учнів у загальноосвітніх школах: експеримент, практика управління [Текст] / Ю. Романенко // Освіта і управління : Науково-практичний журнал. — 2004. — Том 7. — № 1. — С. 133—138.
16. Субетто, А. И. Проблема качества высшего образования в контексте глобальных и национальных проблем общественного развития (философия качества образования) / А. И. Субетто. — Тольятти : МАБиБД, 1995. — 185 с.
17. Трайнев, В. А. Системы и методы стратегии повышения качества педагогического образования. Общение и практика / В. А. Трайнев, И. В. Трайнев. — М. : Дашков и К, 2006. — 294 с.
18. Хоруженко, Т. А. Методичні засади моніторингу якості фахової підготовки майбутніх учителів трудового навчання : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 — теорія і методика трудового навчання / Хоруженко Тетяна Анатоліївна. — Чернігів, 2010. — 21 с.
19. Цехмістрова, Г. С. Діагностика ефективності навчального процесу у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / Цехмістрова Галина Степанівна. — Київ, 2002. — 17 с.
20. Шамова, Т. И. Активизация учения школьников / Т. И. Шамова. — М. : Педагогика, 1982. — 272 с.
21. Шишов, С. Е. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней. — М. : Педагогическое общество России, 1999. — 320 с.
22. Яблочников, С. Л. Педагогічна кібернетика: системно-кібернетичний підхід до управління в освіті / Яблочников С. Л. — Вінниця : ООО “Фірма “Планер”, 2011. — 406 с.

References (transliterated and translated):

1. Bader V. Problemy zabezpechennya yakosti pidgotovky fachivtsiv u vysshykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (The problem of ensuring the quality of training in higher educational institutions of Ukraine) // E-magazine “Pedagogy: history, theory, practice and trends”. 2009, № 2. — [Electronic resource]. — Mode of access : http://intellectinvest.org.ua/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science/arhiv/pn/n2/2009/st_10/
2. Bulakh I., Mruha M. Stvoryuyemo yakisnyi test : navchalnyi posibnyk (Creating high-quality test: manual). Kyiv, 2006. 160 p.
3. Burlakova O. Vidtvorennya vyshchoyi osvity Ukrayiny u yevropeyskomu osvitniomu prostori : avtoref. dys. na zdobuttya naukovoho stupenya kand. filosofskykh nauk (Reproduction of higher education in Ukraine in the European educational space : author’s abstract of the Ph.D. dissertation in philosophical sciences). Kyiv, 2007. 20 p.

4. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy (Great explanatory dictionary of modern Ukrainian). Kyiv ; Irpin, 2003. 144 p.
5. *Hershunskiy B.* Fylosofiya obrazovanyya dlya 21 veka (v poyskakh praktyko-oryentyrovannykh obrazovatelnykh kontseptsyi) (Philosophy of education for the 21st century (in the search of practice-oriented educational concepts). Moscow, 1998. 605 p.
6. *Hryhanska S.* Derzhavne rehulyuvannya systemy vyshchoyi osvity v Ukrayini : avtoref. dys. na zdobuttya naukovooho stupenya kand. nauk zi spets. 25.00.02 — mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya (State regulation of higher education system in Ukraine : author's abstract of the Ph.D. dissertation in speciality 25.00.02 – mechanisms of governance). Zaporizhya, 2008. 24 p.
7. *Doroshenko Yu., Rotayenko P.* Dostovirnist kompyuternoho testuvannya : navchalno-metodychnyi posibnyk (The reliability of computer-based testing: textbook). Kyiv, 2007. 176 p.
8. *Zhebrovskiy B.* Yakist shkilnoyi osvity: teoriya i praktyka (Quality of school education: theory and practice). – [Electronic resource]. – Mode of access : <http://osvita.ua/school/theory/368/>
9. *Isikava K.* Yaponskiye metody upravleniya kachestvom (Japanese methods of quality management). Moscow, 1988. 216 p.
10. *Korotkov E.* Upravleniye kachestvom obrazovaniya : ucheb. posobiye dlya vuzov (Management of education quality: textbook for higher education institutions). Moscow, 2006. 320 p.
11. *Lyashenko O.* Yakist osvity yak osnova funktsionuvannya i rozvytku suchasnykh system osvity (The quality of education as a basis for the operation and development of modern educational systems) // Pedagogy and psychology. 2005, № 1 (46). P. 5—12.
12. *Marmaza O.* Innovatsiyni pidkhody do upravlinnya navchalnym zakladom : navchalno-metodychnyy posibnyk (Innovative approaches to the management of the institution : textbook). Kharkiv, 2004. 240 p.
13. *Monitorynh yakosti osvity: svitovi dosyahnennya i ukrayinski perspektyvy* (Monitoring the quality of education: world achievements and Ukrainian prospects) / Lokshyna Ye. (eds.). Kyiv, 2004. 128 p.
14. *Potashnik M., Yamburg Ye., Matros D.* Upravleniye kachestvom obrazovaniya (Management of quality education). Moscow, 2000. 448 p.
15. *Romanenko Yu.* Monitorynh yakosti znan uchniv u zahalnoosvitnikh shkolakh: eksperyment, praktyka upravlinnya (Monitoring the quality of students' knowledge in secondary schools: experiment and practice of management) // Education and management: scientific journal. 2004, V. 7, № 1. P. 133-138.
16. *Subetto A.* Problema kachestva vysshego obrazovaniya v kontekste globalnykh i natsionalnykh problem obshchestvennogo razvitiya (filosofiya kachestva obrazovaniya) (The problem of quality of higher education in the context of global and national issues of social development (philosophy of education quality). Toliaty, 1995. 185 p.
17. *Traynev V.* Sistemy i metody strategii povysheniya kachestva pedagogicheskogo obrazovaniya. Obshcheniye i praktika (Systems and methods for strategies of quality improvement of teacher education. Communication and practice). Moscow, 2006. 294 p.
18. *Khoruzhenko T.* Metodychni zasady monitorynhu yakosti fakhovoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv trudovoho navchannya : avtoref. dys. na zdobuttya naukovooho stupenya kandydata pedahohichnykh nauk (Methodical principles of monitoring the quality of professional training of future labor studies teachers : author's abstract of the Ph.D. dissertation in pedagogical sciences). Chernihiv, 2010. 21 p.
19. *Tsekhmistrova H.* Diahnastyka efektyvnosti navchalnoho protsesu u vyshchykh navchalnykh zakladakh : avtoref. dys. na zdobuttya naukovooho stupenya kandydata pedahohichnykh nauk (Diagnosis of the effectiveness of the learning process in higher education institutions: author's abstract of the Ph.D. dissertation in pedagogical sciences). Kyiv, 2002. 17 p.
20. *Shamova T.* Aktivizatsiya ucheniya shkolnikov (Activation of teaching pupils). Moscow, 1982. 272 p.

21. *Shishov S., Kalney V.* Monitoring kachestva obrazovaniya v shkole (Monitoring the quality of education at school). Moscow, 1999. 320 p.
22. *Yablochnikov S.* Pedagogichna kibernetyka: systemno-kibernetichnyy pidkhid do upravlinnya v osviti (Educational cybernetics: system-cybernetic approach to management in education). Vinnytsia, 2011. 406 p.

Стаття надійшла до редакції 22.07.2013

А. Третьяк

**Качество педагогического образования
в контексте мировых тенденций развития высшей школы**

В данной работе систематизирована информация о понятии качества педагогического образования с точки зрения разных отечественных ученых, исследовавших эту проблему. Автор дает определение таких понятий, как “качество образования”, “качество образовательного процесса”, “качество педагогического образования”, “обеспечение качества педагогического образования”. Качество педагогического образования автор определяет как результат профессиональной подготовки, который отображает степень соответствия уровня компетентности будущего педагога требованиям общества и государства к профессиональной педагогической деятельности. Данное определение понятия качества педагогического образования автор считает наиболее оптимальным. Качество образования – это результат образовательного процесса, который отображает степень соответствия уровня компетентности личности потребностям самой личности, а также требованиям общества и государства. Таким образом, созданы предпосылки для перспективного повышения качества образовательной деятельности в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: качество образования, качество высшего образования, качество педагогического образования, качество образовательного процесса, обеспечение качества педагогического образования, качество методической подготовки.

А. Tretyak

**Quality of Pedagogical Education in the Context
of World Tendencies of High Education Development**

The article systematizes information about conception of the quality of the pedagogical process from different points of view of domestic scientists who studied this problem. The author defines the following notions “quality education”, “quality of educational process”, “quality of pedagogical education”, “ensuring the quality of pedagogical education”. The author defines the quality of pedagogical education as a result of training that reflects the extent of correspondence of competence level of the future teacher to the requirements of society and the state to the professional pedagogical activity. The author considers this definition of the notion of the quality of pedagogical education to be the most appropriate. The quality of education is the result of the educational process that displays the extent of correspondence of the level of competence of the personality to the needs and demands of individual and society as well. So, the preconditions for long-term improvement of quality of educational activities in higher education institutions are set.

Key words: quality of education, quality of high education, quality of pedagogical education, quality of educational process, providing of quality of pedagogical education, quality of methodological support.

Рецензент – доктор педагогічних наук,
професор Г. П. Васянович